

Leeuwarden Unia Oost

QuickScan

JM ecologie b.v., 2023

QuickScan Leeuwarden, Unia Oost

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming

Rapportnummer

R22.281

Status

1.0 (definitief)

Datum

07-02-2023

Opdrachtgever

Gemeente Leeuwarden
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

Auteur

Gerben Krösschell

Controle

Jildou Dekker

Voorpagina

Overzicht plangebied vanuit oostzijde gefotografeerd.

Te citeren als

Krösschell, G.M, 2023. QuickScan Leeuwarden, Unia Oost; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport R22.281 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Copyright

© 2023 JM ecologie b.v.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	5
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	7
2.1	Locatie	7
2.2	Ingreep en planning	9
3	Resultaten bureaustudie en veldbezoek soortbescherming	10
3.1	Bureaustudie (NDFP)	10
3.2	Veldbezoek	10
4	Resultaten bureaustudie gebiedsbescherming	21
4.1	Natura 2000	21
4.2	Natuurnetwerk Nederland (EHS)	22
4.3	Natuur buiten de EHS en weidevogelkansgebieden en weidevogelparels	23
4.4	Ganzenfoerageergebieden	25
5	Effecten en gevolgen soortbescherming	27
5.1	Overzicht beschermde soorten	27
5.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	27
6	Effecten en gevolgen gebiedsbescherming	29
6.1	Natura 2000	29
6.2	EHS-gebieden	29
6.3	Natuur buiten de EHS	29
6.4	Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels	29
6.5	Ganzenfoerageergebieden	29
7	Vervolgstappen	30
7.1	Jaarrond beschermde nesten	30
7.2	Algemene broedvogels	31
7.3	Vleermuizen	32
7.4	Groene glazenmaker	32
7.5	Natura 2000-gebieden; AERIUS berekening	32
8	Conclusie	33
	Geraadpleegde bronnen	35
	Bijlage 1 – Lijst Jaarrond beschermde nesten Friesland	36

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van de gemeente Leeuwarden heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan soorten- en gebiedsbescherming uitgevoerd ten behoeve van een bestemmingsplan om 100 tot 150 woningen te bouwen ten zuiden van Leeuwarden, gemeente Leeuwarden, provincie Friesland. Als onderbouwing van dit bestemmingsplan vraagt de gemeente Leeuwarden om een toetsing aan de Wet natuurbescherming om te onderzoeken hoe de werkzaamheden en nieuwe situatie zich verhouden tot (potentieel) aanwezige beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied en of deze negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de stad Leeuwarden. Het plangebied valt onder buurtschap Unia in de wijk Zuidlanden. Er is sprake van veel ontwikkeling aan deze zijde van Leeuwarden waarbij veel nieuwbouw plaatsvindt. Ten noorden en westen heeft al veel nieuwbouw plaatsgevonden en ten westen van het plangebied zijn al werkzaamheden aan de gang. Rondom het plangebied zijn verder enkele boerderijen gelegen aan de Wergeasterdyk en op enkele honderden meters ten zuiden van het plangebied is de N31, Waldwei gelegen. Ten zuidoosten, aan de overzijde van de Wergeasterdyk, is Zonnepark Hemriksein gelegen. De omgeving kenmerkt zich verder door weidse graslanden en enkele boerderijen.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rood) in Leeuwarden (bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht. De provincie Friesland heeft twee lijsten, één lijst die geldt voordat de Omgevingswet in werking treedt en een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten welke in werking treedt met ingang van de Omgevingswet, gepland in 2024 (zie Bijlage 1).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan, zolang dit niet leidt tot het beschadigen van de functionaliteit van een vaste voortplantings- of rustplaats. Tevens mag de verstoring er niet toe leiden dat de leefomgeving die nodig is om de vaste voortplantings- of rustplaats te laten functioneren, in het geding komt.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft daarmee niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen één of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

Gebiedsbescherming

De bescherming van gebieden met natuurwaarden valt op te delen in categorieën. De bescherming van deze gebieden komt deels voort uit de Wet natuurbescherming en deels vanuit provinciaal beleid. De wijze en mate van bescherming varieert tevens. Het gaat om de volgende categorieën:

1. Natura 2000-gebieden;
2. het Natuurnetwerk Nederland;
3. provinciaal beschermde natuurgebieden.

De Natura 2000-gebieden zijn beschermd onder hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland vindt zijn oorsprong in de Wnb, maar wordt uitgewerkt middels provinciaal beleid. De provinciaal beschermde natuurgebieden zijn middels provinciaal beleid beschermd.

Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn speciale beschermingszones aangewezen welke onderdeel uitmaken van een Europees ecologisch netwerk; de Natura 2000-gebieden. Het doel van de Natura 2000-gebieden is het behoud en herstel van natuurlijke habitats en van de gunstige staat van instandhouding van soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatsrichtlijn binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied. Per Natura 2000-gebied is een beheerplan opgesteld waarin de inrichting, het beheer en het gebruik van een Natura 2000-gebied is vastgelegd.

Een plan of project wat buiten het beheerplan valt en significant negatieve gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben (zowel afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten), mag enkel worden uitgevoerd indien een vergunning verkregen is. Om te bepalen of een plan significant negatieve gevolgen kan hebben, en daardoor een vergunning en passende beoordeling noodzakelijk zijn, kan een voortoets worden uitgevoerd.

Natuurnetwerk Nederland

In de Wet natuurbescherming is opgenomen dat de provincies zorgen voor de totstandkoming van een landelijk samenhangend landelijk ecologisch netwerk. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN), voorheen bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Door de verschillende natuurgebieden in Nederland te verbinden kunnen soorten zich verspreiden en kan uitwisseling tussen verschillende populaties plaatsvinden. De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening, bestemmingsplannen) en is daarmee planologisch beschermd. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Provinciaal beschermde natuurgebieden

Tot slot bestaan er diverse provinciaal beschermde natuurgebieden. De bescherming van deze gebieden wordt middels provinciaal beleid geregeld en valt derhalve tevens niet onder de Wet natuurbescherming. In Friesland betreffen dit de Natuur buiten de EHS, ganzenfoerageergebieden, weidevogelkansgebieden en weidevogelparels.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande wijziging, eventuele strijdigheden met de Wnb in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen en rond het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming en de gebiedsbescherming uit de Wnb.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de bescherming Houtopstanden.

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande werkzaamheden en/of wijziging meerdere jaren wordt, of indien de omstandigheden significant wijzigen, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn. De ligging van beschermde gebieden ten opzichte van het plangebied wordt vastgesteld aan de hand van online databanken van de provincies en het rijk.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Gerben Krösschell van JM ecologie b.v. op 13-12-2022. Het bezoek is uitgevoerd van 15:00 tot 16:30 uur, bij -2°C en 1 Bft, op een half bewolkte dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de werkzaamheden en/of wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatsvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

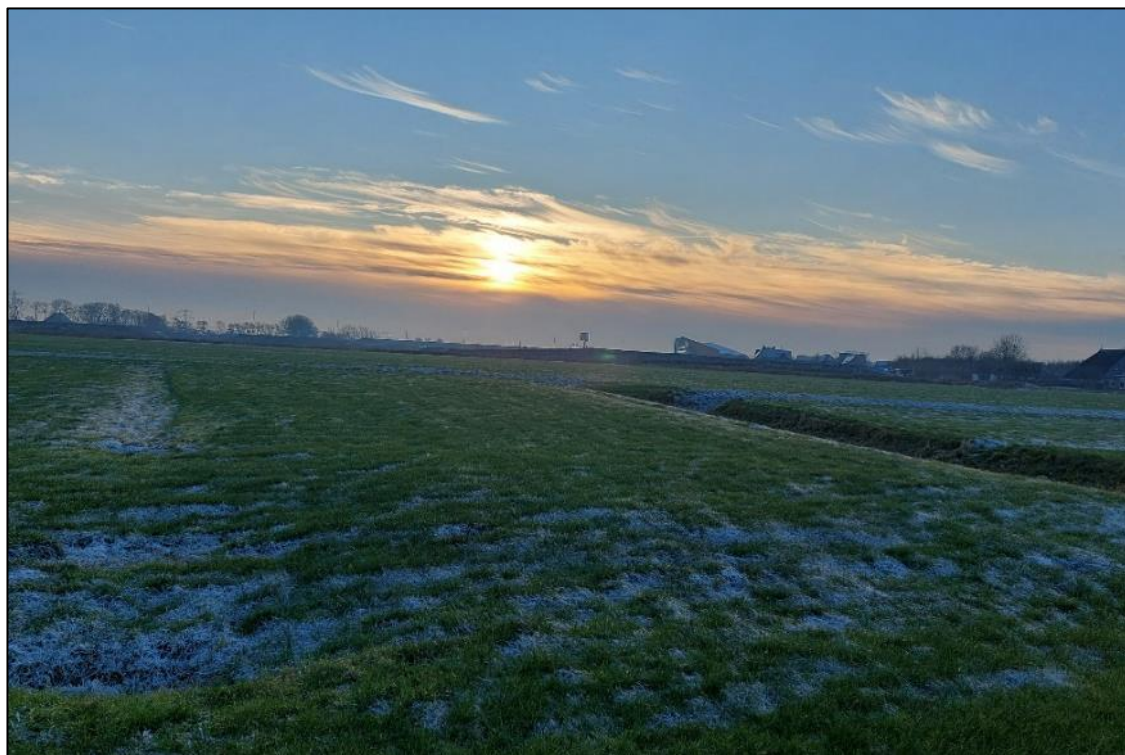
2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de stad Leeuwarden, gemeente Leeuwarden provincie Friesland. Het plangebied is gelegen in agrarisch landschap met voornamelijk intensief beheerd grasland. Agrarische percelen worden gescheiden door watergangen en er zijn weinig tot geen bomen op gelegen. Ten oosten van het plangebied is de Wergeasterdyk gelegen waar enkele woningen en boerderijen aan staan. Aan de noord- en westzijde van het plangebied is al sprake van gebiedsontwikkeling. Ten noorden is een nieuwbouwwijk gerealiseerd en ten westen zijn voorbereidende werkzaamheden aan de gang. Aan de oostzijde zijn graslanden gelegen en op 150 tot 200 meter ten zuiden van het plangebied is de N31 Waldwei gelegen.

Het plangebied zelf betreft grasland omringd door smalle watergangen met aan de zuidwestzijde een bredere watergang; de Wurdumer Feart. Te midden van het plangebied zijn tevens enkele watergangen gelegen.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader) (bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Overzicht plangebied, grasland met watergangen.

Afbeelding 2.3. Wergeasterdyk langs plangebied.

Afbeelding 2.4. Graslanden ten oosten van plangebied.

Afbeelding 2.5. Watergang rondom plangebied.

Afbeelding 2.6. Wurdumer Feart aan de westzijde.

2.2 Ingrep en planning

Men is voornemens woningbouw te realiseren. Er zullen tussen de 100 tot 150 woningen gebouwd worden. Verdere concrete details zijn op het moment van opstellen van deze QuickScan niet bekend.

3 Resultaten bureaustudie en veldbezoek soortbescherming

3.1 Bureaustudie (NDFF)

Om een inzicht te krijgen in de aanwezige beschermde natuurwaarden binnen en in de omgeving van het plangebied, wordt onder andere gekeken naar de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF). In deze database staan gevalideerde waarnemingen van zowel beschermde, als niet-beschermde soorten. Om een representatief beeld te krijgen van de mogelijk aanwezige beschermde natuurwaarden is gekeken naar waarnemingen van beschermde soorten in de afgelopen vijf jaar binnen, en in een straal van 2500 meter rondom het plangebied. In onderstaande tabel zijn de bekende beschermde soorten uit de NDFF weergegeven.

Tabel 3.1. Uit de bureaustudie bekende vogels met jaarrond beschermde nesten, Habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (bron: NDFF).

Soortgroep	Soortnaam	Beschermingsregime (Wnb)
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Boomvalk	Artikel 3.1
	Buizerd	Artikel 3.1
	Gierzwaluw	Artikel 3.1
	Grote gele kwikstaart	Artikel 3.1
	Havik	Artikel 3.1
	Huismus	Artikel 3.1
	Kerkuil	Artikel 3.1
	Ooievaar	Artikel 3.1
	Ransuil	Artikel 3.1
	Roek	Artikel 3.1
	Slechtvalk	Artikel 3.1
	Sperwer	Artikel 3.1
	Wespendief	Artikel 3.1
	Zeearend	Artikel 3.1
	Zwarte wouw	Artikel 3.1
Zoogdieren	Noordse woelmuis	Artikel 3.5
	Otter	Artikel 3.5
	Vleermuizen*	Artikel 3.5
Vaatplanten	Groot spiegelklokje	Artikel 3.10
	Knolspirea	Artikel 3.10
	Ruw parelzaad	Artikel 3.10

* gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, watervleermuis.

De resultaten van de bureaustudie zijn gedurende het veldbezoek benut als hulpmiddel voor het bepalen welke soorten mogelijk binnen en rond het plangebied voor kunnen komen.

3.2 Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek is, naast het plangebied, een zone rondom het plangebied bezocht om de aanwezige natuurwaarden te inventariseren. Deze zone wordt gehanteerd, omdat werkzaamheden die plaatsvinden binnen het plangebied effecten kunnen hebben op de omgeving. Deze zone wordt door de ter zake kundige ecooloog tijdens het terreinbezoek bepaald.

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.2.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van een aantal vogelsoorten zijn ook de nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen in elke situatie jaarrond beschermd zijn (categorie 1 tot en met 4) en soorten waarvan de nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5). Alle provincies hanteren een eigen lijst met (potentieel) jaarrond beschermde nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen. Een overzicht van de soorten per provincie is weergegeven in bijlage 1.

In de provincie Friesland zal bij de inwerkingtreding van de omgevingswet een aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten in werking treden. In bijlage 1 is tevens de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten weergegeven. Voor de provincie Friesland wordt tevens de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten behandeld indien deze soorten worden verwacht.

In onderstaande alinea's worden de soorten met een jaarrond beschermd nest en vaste rust- en verblijfplaatsen in elke situatie behandeld. Daarnaast worden de soorten met potentieel jaarrond beschermde nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen behandeld die kunnen voorkomen binnen het plangebied of de directe omgeving. Hierbij wordt afgewogen of er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die de jaarronde bescherming kunnen rechtvaardigen.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten binnen en rondom het plangebied. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op aanwezigheid van boomnesten of holtes. Binnen het plangebied zijn geen boomnesten of holtes aangetroffen. Wel zijn twee boomnesten geconstateerd buiten het plangebied. Deze vallen binnen de invloedssfeer van werkzaamheden en de nieuwe situatie. Deze nesten zijn potentieel geschikt voor beschermde soorten als buizerd, ransuil of roek.

Afbeelding 3.1. Eerste boomnest nabij het plangebied.

Afbeelding 3.2. Tweede boomnest nabij het plangebied.

Afbeelding 3.3. Locaties van de boomnesten (groene stip) ten opzichte van het plangebied (rode lijn) (bron achtergrond: Esri).

Daarnaast is een verouderde schuur aanwezig ten zuidwesten van het plangebied. Deze verouderde schuur kan geschikt zijn als rust- en broedlocatie van een kerkuil.

Afbeelding 3.4. Verouderde schuur ten westen van plangebied met ingerotte boom aan de rechterzijde (bron achtergrond: Esri).

Vanwege de afwezigheid van hoge naaldbomen of een dicht bos worden nesten van de boomvalk, havik, wespendif en zwarte wouw uitgesloten. Tevens zijn er geen geschikte hoge gebouwen met richels, palen of masten aanwezig binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, waardoor de aanwezigheid van slechtvalk wordt uitgesloten. Er zijn geen geschikte natuurlijk stromende watergangen in (de omgeving) van het plangebied waardoor er geen geschikte broedlocatie is voor de grote gele kwikstaart. Ook zijn er geen nesten van de ooievaar aangetroffen.

Nesten van aanvullende vogelsoorten, welke met de intreding van de Omgevingswet beschermd worden, betreffen hoofdzakelijk koloniebroeders (aalscholver, blauwe reiger, dwergstern, grote stern, grote zilverreiger, lepelaar, Noordse stern, purperreiger, stormmeeuw, zwarte stern en zwartkopmeeuw). Er zijn geen kolonies van deze soorten aangetroffen of bekend rondom het plangebied. Daarnaast worden enkele soorten, welke in een bosrijke omgeving broeden, mogelijk beschermd (draaihals, zwarte specht en raaf). Voor deze soorten is geen geschikt habitat aanwezig in de vorm van bosrijke gebieden. Tot slot wordt de zeearend mogelijk beschermd. Echter is er voor deze soort geen geschikt broedhabitat in de vorm van halfopen landschap aanwezig waardoor deze soort uitgesloten kunnen worden. Voor gebouwbewonende soorten als gierzwaluw en huismus zijn tevens geen geschikte nestlocaties aanwezig.

Buiten de invloedssfeer is wel een roekenkolonie aangetroffen. Deze bevindt zich ten zuiden van het plangebied in de bosschages bij het viaduct van de Wergeasterdyk onder de Waldwei door. Deze kolonie is ruw geschat op circa 70 tot 80 nesten en is gelegen op circa 235 meter ten zuiden van het plangebied.

Consequenties van de ingreep op mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten staan beschreven in paragraaf 5.2.

Mogelijk jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek is in en rondom het plangebied gecontroleerd op nestlocaties van vogelsoorten waarvan nesten mogelijk jaarrond beschermd zijn. De aangetroffen boomnesten zijn mogelijk geschikt voor categorie 5 soorten torenvalk en zwarte kraai. Tevens is de verouderde schuur mogelijk geschikt als rust- en broedlocatie voor de categorie 5 soort torenvalk. Voor de boomnesten is er genoeg alternatief in de omgeving om deze niet als jaarrond beschermd te beschouwen. Echter is een alternatief voor de verouderde schuur mogelijk niet aanwezig in de directe omgeving van het plangebied waardoor dit in eerste instantie wel als jaarrond beschermd nest gezien wordt.

Consequenties van de ingreep op mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten staan beschreven in paragraaf 5.2.

Algemene broedvogels

In en rondom het plangebied kunnen diverse algemene broedvogels tot broeden komen. In en rondom de aanwezige sloten kunnen diverse watervogels tot broeden komen, in de bomen rondom het plangebied soorten als merel, roodborst en vink tot broeden komen. Aanwezigheid van algemene broedvogels kan daarmee niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 5.2.

3.2.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Wel zijn er enkele bomen aanwezig. Deze zijn gecontroleerd op holtes welke als vleermuisverblijf kunnen dienen. Dergelijke holtes zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Rondom het plangebied zijn de bomen gecontroleerd op geschikte holtes. Er is aan de zuidwestzijde een boom aanwezig welke vanaf de onderkant ingerot is. Deze boom ligt op circa 40 meter afstand tot het plangebied en valt hierdoor binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden en nieuwe situatie. Het is niet uit te sluiten dat deze boom geschikt is als vleermuisverblijfslocatie. Dit is tevens het geval voor de verouderde schuur aan deze zijde. Tijdens het veldbezoek is het niet mogelijk geweest deze volledig te beoordelen op geschiktheid. Aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied kunnen niet direct worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op vleermuisverblijfplaatsen staan beschreven in paragraaf 5.2.

Vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen lijnvormige elementen aanwezig waar vleermuizen gebruik van maken als vliegroute. Wel zijn er aan de randen van het plangebied lijnvormige elementen aanwezig welke als vliegroute ondersteuning gebruikt kunnen worden. Dit betreft de bomenrij langs de Wergeasterdyk en de watergang de Wurdumer Feart. Beide lijnvormige elementen betreffen mogelijk essentiële vliegroutes door het ontbreken van vergelijkbare alternatieven in de directe nabijheid. Aanwezigheid van essentiële vliegroutes rondom het plangebied kan niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op vliegroutes van vleermuizen staan beschreven in paragraaf 5.2.

Foerageergebied

Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid als foerageergebied. Binnen het plangebied zouden vleermuizen kunnen foerageren boven de aanwezige watergangen. Tevens kunnen vleermuizen foerageren langs de bomenrijen aan de Wergeasterdyk. Echter zijn dit beide elementen die in de omgeving veelvuldig aanwezig zijn waardoor het plangebied en de directe omgeving hiervan niet als essentieel foerageergebied wordt aangeduid.

3.2.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied meerdere waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdiersoorten. Het gaat hier om de Noordse woelmuis en otter. Naast bekende beschermde zoogdiersoorten uit de bureaustudie is ook de waterspitsmuis meegenomen.

Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis is gebonden aan waterrijke milieus. De soort leeft in gebieden met een hoge vegetatie, zoals rietlanden, moerassen, extensief gebruikte weilanden en terreinen die periodiek overstromen (Zoogdierverseniging, z.d.). Er is één waarneming bekend van de soort uit een braakbal en het is hierdoor niet exact bekend waar de uil deze Noordse woelmuis opgepikt heeft. Het plangebied voldoet niet aan de bovengenoemde habitateisen. Er is sprake van intensief gebruikt grasland met een smalle rietvegetatie rondom de watergangen waardoor de aanwezigheid van de soort wordt uitgesloten binnen het plangebied.

Otter

Otters leven in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Overdag verblijft de otter in een dagrustplaats die zich bevindt op oevers in dichte oevervegetaties (o.a. riet), struwelen en bosschages, maar ook in kunstmatige holten. De nesten waar de jongen worden geworpen, liggen vaak in overstromingsvrije oeverholtes in een rustig gebied en worden regelmatig door de moeder verplaatst (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen gedaan van otters in de omgeving. De waarnemingen betreffen verkeersslachtoffers, sporen en een enkele waarneming van een actieve otter. De watergangen welke zich bevinden in en rondom het plangebied bieden geen essentieel leefgebied voor de otter. Er is niet voldoende dekking en rust aanwezig.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis kan in allerlei typen grotere en kleinere wateren leven, zolang het water schoon is. Daarnaast is het belangrijk dat er een goed ontwikkelde onderwatervegetatie aanwezig is en een ruige oevervegetatie met voldoende schuilmogelijkheden (Zoogdiervereniging, z.d.). De Wurdumer Feart heeft een redelijke rietvegetatie waarbij op enkele stukken sprake is van een “natuurvriendelijke” oever. Onderwatervegetatie is lastig te beoordelen in de winterperiode waarin het veldbezoek is uitgevoerd. Het is niet zomaar uit te sluiten dat de waterspitsmuis niet aanwezig is op basis van het aanwezige habitat (afbeeldingen 3.5 & 3.6).

Afbeelding 3.5. Potentieel waterspitsmuis habitat.

Afbeelding 3.6. Potentieel waterspitsmuis habitat.

Uit een reeds uitgevoerd nader onderzoek naar de afwezigheid van de waterspitsmuis aan de overzijde van de Wurdumer Feart (Heijden, E. van der. 2018) met vergelijkbaar habitat is gebleken dat de soort hier afwezig is. Op basis van dit onderzoek wordt de aanwezigheid van waterspitsmuis binnen dit plangebied uitgesloten.

Overige beschermde zoogdieren

In de omgeving van het plangebied zijn geen marine habitats (walvisachtigen, gewone zeehond, grijze zeehond en walrus), grote waterrijke milieus met voldoende dekking en moerasgebieden, watergangen met een rijke oeverbegroeiing en onderwatervegetatie (bever) aanwezig. Tevens zijn er geen bosrijke gebieden met voldoende voedsel, houtwallen of bosschages met boomholtes, kleinschalig cultuurlandschap met een dichte gras- of kruidlaag of gebieden met structuurrijke vegetatie (eekhoorn, wild zwijn, boomarter, damhert, das, edelhert, grote bosmuis en wolf,) aanwezig. Ten slotte zijn er tevens geen steenstapels, houtmijten (boomarter) of gras- en akkerland (veldspitsmuis) aanwezig. Tevens valt het bekende verspreidingsgebied van meerdere soorten buiten het plangebied, enkele zoogdiersoorten (gewone hamster, hazelmuis, lynx, wilde kat en eikelmuis) komen van nature alleen in Zuid-Limburg voor, waardoor de aanwezigheid van deze beschermde zoogdiersoorten wordt uitgesloten.

3.2.4 Reptielen

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van een beschermde reptielensoort.

In de omgeving van het plangebied zijn geen marine habitats (dikkopschildpad, Kemps zeeschildpad, lederschildpad, soepschildpad), heide-, laag- en hoogveen- of duinengebieden met een rijke vegetatiestructuur (gladde slang, zandhagedis, adder, levendbarende hagedis), rijk begroeide watergangen met een natuurlijke oever (ringslang) of bosrijke gebieden en heideterreinen met dichte vegetatie (hazelworm) aanwezig. De muurhagedis komt van nature alleen voor op de oude stadsmuren van Maastricht, maar er zijn op andere locaties uitgezette populaties bekend, welke levensvatbare populaties betreffen. Het plangebied is niet gelegen bij één van deze locaties. De aanwezigheid van deze beschermde reptielensoorten wordt derhalve uitgesloten.

3.2.5 Amfibieën

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde amfibieënsoorten.

In de omgeving van het plangebied zijn geen laagvenen, moerassen en heidegebieden aanwezig met schone wateren met voldoende vegetatie. Geschikt habitat voor de poelkikker, heikikker, boomkikker en knoflookpad zijn uitgesloten. Tevens zijn er geen poelen, vennen of ondiepe watergangen die snel opwarmen door de zon (rugstreeppad) in de omgeving aanwezig, of watergangen in een bosrijke omgeving (kamsalamander). De geelbuikvuurpad, vroedmeesterpad, vinpootsalamander en vuursalamander komen daarnaast van nature alleen voor in Noord-Brabant en Zuid-Limburg, maar er zijn op andere locaties uitgezette populaties bekend, welke levensvatbare populaties betreffen. Het plangebied is niet gelegen bij één van deze locaties. De aanwezigheid van beschermde amfibieënsoorten wordt derhalve uitgesloten.

3.2.6 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vissoorten. De grote modderkruiper is in de bredere omgeving wel bekend en niet overal goed onderzocht waardoor deze wel is meegenomen.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper leeft in ondiepe wateren met een dikke modderlaag en uitbundige waterplantengroei. Door een gespecialiseerde huid- en darmademhaling (via ingeslikte lucht) kunnen grote modderkruipers overleven in situaties met lage zuurstofgehalten. De soort is in staat om in drooggevallen sloten ingegraven in de modderlaag enige tijd te overleven door gebruik te maken van huidademhaling. (RAVON, z.d.). De aanwezige watergangen in het plangebied zijn op zicht geschikt habitat voor de grote modderkruiper. Echter is de soort nog nooit aangetroffen in de omgeving van het plangebied. De soort komt vrijwel niet voor op kleigebieden waar het plangebied op gelegen is. Op basis van historische en recente data, en het aanwezige bodemtype is uit te sluiten dat de grote modderkruiper aanwezig is binnen het plangebied.

Overige beschermde vissoorten

In de omgeving van het plangebied is geen marine habitat (houting, steur) of stromende rivieren, beken en meren met zuurstofrijk water aanwezig (beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, kwabaal). De aanwezigheid van deze beschermde vissoorten wordt daarmee uitgesloten.

3.2.7 Vlinders

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vlindersoorten.

De meeste vlindersoorten zijn sterk gebonden aan het voorkeurs habitat, vaak in natuurgebieden, en zijn afhankelijk van de aanwezigheid van waardplanten. Tevens zijn er van veel soorten slechts enkele, geïsoleerde populaties bekend, of komen deze alleen voor in een specifieke regio in Nederland, als (Zuid) Limburg (donker pimperlblauwtje, bruin dikkopje, spiegeldikkopje), de Weerribben (grote vuurvlinder), de Veluwe (bosparelmoervlinder, kleine heivlinder, grote parelmoervlinder), Waddeneilanden (grote parelmoervlinder) of de Moerputten in Noord-Brabant (pimperlblauwtje).

Het plangebied is niet gelegen in of nabij een natuurgebied met hoogveen, vennen en moeras (veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje), kruidenrijke schrale graslanden (veldparelmoervlinder, zilveren maan, komnavlinder, aardbeivlinder), vochtige loofbossen (grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, bruine eikenpage), heide of duinen (duinparelmoervlinder, gentiaanblauwtje, aardbeivlinder), waar diverse beschermde vlindersoorten kunnen voorkomen. Van de soorten die tevens buiten natuurgebieden worden waargenomen, zoals sleedoorpage, teunisbloempijlstaart, iepenpage en grote vos, zijn geen waarden- en planten waargenomen binnen en rond het plangebied. Tot slot zijn enkele beschermde vlindersoorten reeds verdwenen uit Nederland (tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje en moerasparelmoervlinder), of worden sporadisch waargenomen als dwaalgast (apollovlinder en boszandoog). De aanwezigheid van deze beschermde vlindersoorten wordt daarmee uitgesloten.

3.2.8 Libellen

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde libellensoorten. Echter is er in de bredere omgeving wel de groene glazenmaker bekend in verlengde delen van de watergang welke langs het plangebied gelegen is.

Groene glazenmaker

De groene glazenmaker plant zich voort in sloten, plassen en petgaten met een dichte mat krabbenscheerplanten. De imago's houden zich op in de buurt van de voortplantingswateren (Vlinderstichting, z.d.). Het veldbezoek is uitgevoerd in de winterperiode waar niet zichtbaar is of er krabbenscheer aanwezig is in watergangen. Krabbenscheer zinkt in de winter namelijk naar de bodem. Er zijn ten noorden, op circa 1.1 kilometer van het plangebied, enkele waarnemingen van krabbenscheer gemeld in de Wurdumer Feart. De aanwezigheid van krabbenscheer, en daarmee de geschiktheid van het water als leefgebied van de groene glazenmaker, kan hierdoor niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op leefgebied van de groene glazenmaker staan beschreven in paragraaf 5.2.

Overige beschermde libellen

De meeste libellensoorten zijn sterk gebonden aan hun voorkeurs habitat, welke voor de meeste beschermde libellensoorten langs rivieren en beken (gaffellibel, rivierrombout, beekrombout, bosbeekjuffer, gewone bronlibel), laagveen en hoogveenmoerassen (hoogveenglanslibel) en vennen (gevlekte witsnuitlibel, gevlekte glanslibel, speerwaterjuffer) ligt.

Enkele soorten behoeven zeer specifiek habitat, zoals voedselarme tot iets voedselrijkere vennen en bosplasjes met (vaak) waterlelies (oostelijke witsnuitlibel), laagveen en heldere, matig voedselrijke wateren met kniediep water en vegetatie van verticale stengels van lisdodde, riet, pijpenstrootje en holpijp (donkere waterjuffer, Noordse winterjuffer), begroeide moerassige plaatsen en verlandingszones

van matig voedselarme vennen en petgaten (Kempense heidelibel) of zonnige, vaak kalkrijke stroompjes en bronnen met rijke water- en oevervegetatie met bij voorkeur kleine watereppe (mercurwaterjuffer). Waarnemingen van deze soorten zijn vaak afkomstig uit een specifieke geografische regio, zoals de Catspoele en Dellebuursterheide (oostelijke witsnuitlibel), de Weerribben en voorheen het Naardermeer (donkere waterjuffer) en zeer specifieke locaties in Limburg en voorheen Noord-Brabant en Overijssel (mercurwaterjuffer). De Kempense heidelibel is van origine alleen bekend in de Kempen, echter heeft het verspreidingsgebied van de soort zich in de afgelopen jaren flink uitgebreid. Vanwege de afwezigheid van genoemde habitattypen in combinatie met de geografische ligging van het plangebied, wordt aanwezigheid van beschermde libellensoorten uitgesloten.

3.2.9 Kevers

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde keversoorten.

De beschermde keversoorten in Nederland zijn afhankelijk van bossen met dood eikenhout (vliegend hert, heldenbok), populierenhout (vermiljoenkever) en holle bomen (juchtleerkever), of sloten en kanalen zonder krooslaag (gestreepte waterroofkever) en grote vennen (brede geelgerande waterroofkever). De verspreiding van een aantal van deze soorten beperkt zich tevens tot zeer specifieke locaties zoals een bos nabij Kerkrade (juchtleerkever), enkele vennen in Drenthe en de kop van Overijssel (brede geelgerande waterroofkever) en enkele eikenbossen bij Zwolle, bij Alkmaar en bij het rivierengebied (heldenbok), hoewel soms oude en nieuwe populaties (her)ontdekt worden. Het plangebied is niet gelegen nabij het bekende verspreidingsgebied van deze soorten. Vanwege de afwezigheid van genoemde habitattypen in combinatie met de geografische ligging van het plangebied, wordt aanwezigheid van deze beschermde keversoorten uitgesloten.

3.2.10 Haften

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van een beschermde haft.

Er is één haftensoort beschermd vanuit de Wet natuurbescherming. Het betreft hier de oeveraas, welke van nature voorkwam in de rivieren in Nederland, maar echter rond 1900 verdwenen is uit Nederland. De aanwezigheid van de oeveraas wordt daarmee uitgesloten.

3.2.11 Weekdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde weekdieren.

Er zijn twee weekdiersoorten beschermd vanuit de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de Bataafse stroommossel en de platte schijfhoren. De Bataafse stroommossel is reeds verdwenen uit Nederland. De platte schijfhoren komt voor in een groot deel van Nederland en leeft in zoete, heldere en schone wateren met een rijke vegetatie. De platte schijfhoren is niet bekend in de wijde omgeving van het plangebied. Aanwezigheid van de platte schijfhoren wordt uitgesloten op basis van bekende verspreidingsgegevens.

3.2.12 Kreeftachtigen

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde kreeftachtigen.

De enige beschermde kreeftachtige is de Europese rivierkreeft. Van nature kwam deze soort voor in de stroomgebieden langs de grotere rivieren. Tegenwoordig is er nog één populatie bekend van de Europese rivierkreeft op een landgoed nabij Arnhem. Het plangebied bevindt zich niet in de nabijheid van dit landgoed, waardoor de aanwezigheid van beschermde kreeftachtigen kan worden uitgesloten.

3.2.13 Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied drie beschermde vaatplanten bekend zijn. Het betreffen de soorten; ruw parelzaad, Knolspirea en groot spiegelklokje. Al deze soorten betreffen aangeplante of verwilderde exemplaren in een tuin of park welke geen beschermde status ervaren. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat er beschermde vaatplant soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

Overige beschermde vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied, de duinen langs de westkust, Waddeneilanden of in het heuvelland van Zuid-Limburg. Enkele plantensoorten groeien echter wel op stikstofrijke en bemeste bodems (o.a. brave hendrik, kruipend moerasscherm, brede wolfsmelk, dreps, korensla, naakte lathyrus, scherpkruid, smalle raai en wolfskers), maar komen alleen voor op specifieke geografische locaties zoals in Zuid-Limburg, of hebben andere eisen zoals een vochtige groeiplaats, specifieke bodemsoort of schaduw. Tevens verspreiden de meeste beschermde plantensoorten zich slecht, waardoor er vaak enkele geïsoleerde populaties bekend zijn.

4 Resultaten bureaustudie gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft 'De Alde Feanen', gelegen op ruim 6,1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied (afbeelding 4.1). De Alde Feanen is een restant van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschap.

Het gebied is aangewezen als habitatrictlijn met doelstellingen voor de habitattypen Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, vochtige heiden, blauwgraslanden, ruigten en zomen, overgangs- en trilvenen, galigaanmoerassen en hoogveenbossen.

Het gebied heeft een doelstelling voor de habitatrictlijnsoorten gevlekte witsnuitlibel, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, meervleermuis, noordse woelmuis en otter.

Tevens is het gebied aangewezen als vogelrichtlijngebied met doelstellingen voor de broedvogels aalscholver, roerdomp, purperreiger, bruine kiekendief, porseleinhoen, kemphaan, zwarte stern, snor en rietzanger. Soorten met als doelstelling niet-broedvogel in de Alde Feanen zijn aalscholver, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, wintertaling, slobend, tafeleend, kuifeend, nonnetje en grutto.

Afbeelding 4.1. Ligging van Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron achtergrond: Esri).

4.2 Natuurnetwerk Nederland (EHS)

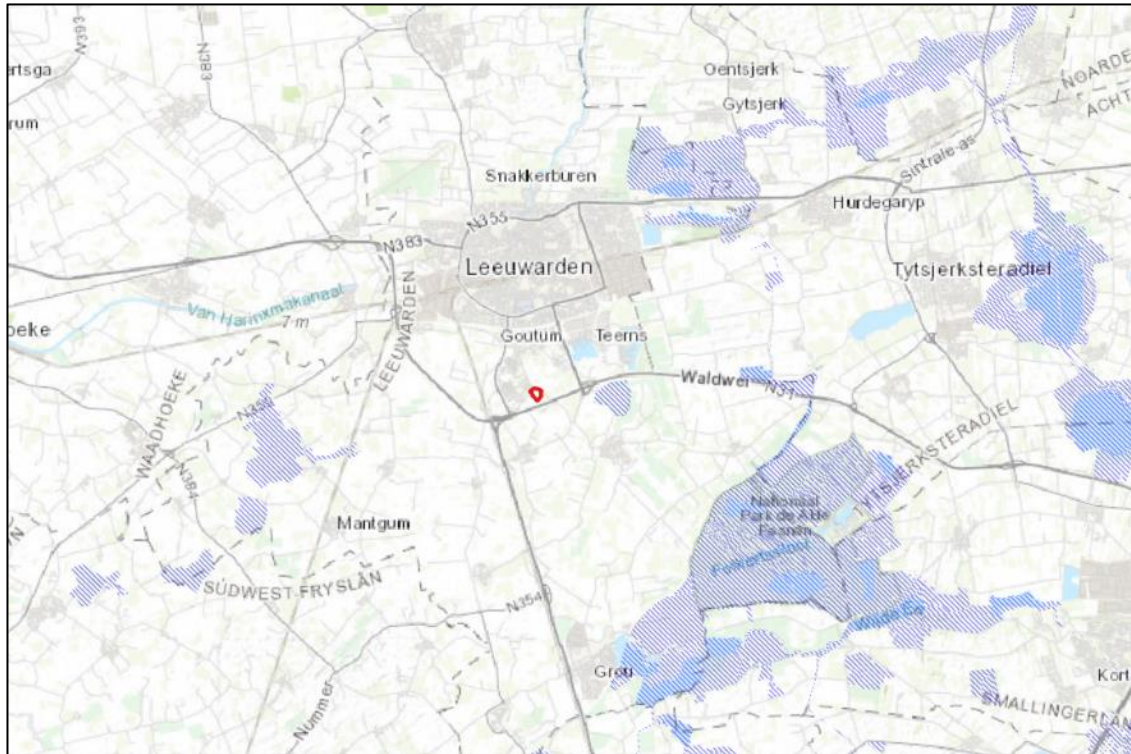
Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. In Fryslân is ervoor gekozen om de term Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te blijven hanteren. De EHS is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde diersoorten en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb artikel 1.12, tweede lid, vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, landelijk genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Ecologische Hoofdstructuur. De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Voor de natuurgebieden die behoren tot de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Het 'nee, tenzij'-principe betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. In de omgevingsverordening staat het compensatiebeleid voor de EHS opgenomen.

Het regime ter bescherming van de EHS kent in de provincie Friesland externe werking. Dit houdt in dat niet alleen de effecten van activiteiten die gelegen zijn binnen de grenzen van EHS-gebieden beoordeeld en eventueel gecompenseerd moeten worden, maar ook (potentiële) effecten op EHS-gebieden die in de omgeving van het projectgebied liggen (externe effecten). Indien een activiteit of ontwikkeling buiten de EHS significant negatieve effecten heeft op het NNN, dan is dit niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven voorhanden zijn. (In tegenstelling tot activiteiten en ontwikkelingen binnen de EHS-grenzen, is voor activiteiten buiten de EHS-grenzen geen maatschappelijk groot belang nodig). Indien er geen alternatieven voor het voornemen voorhanden zijn, dan moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is gelegen op 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied (afbeelding 4.2.). Het beheertype van dit NNN-gebied betreft N13.01 Vochtig weidevogelgrasland.

Afbeelding 4.2. Ligging van EHS-gebieden (blauw gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron achtergrond: Esri).

4.3 Natuur buiten de EHS en weidevogelkansgebieden en weidevogelparels

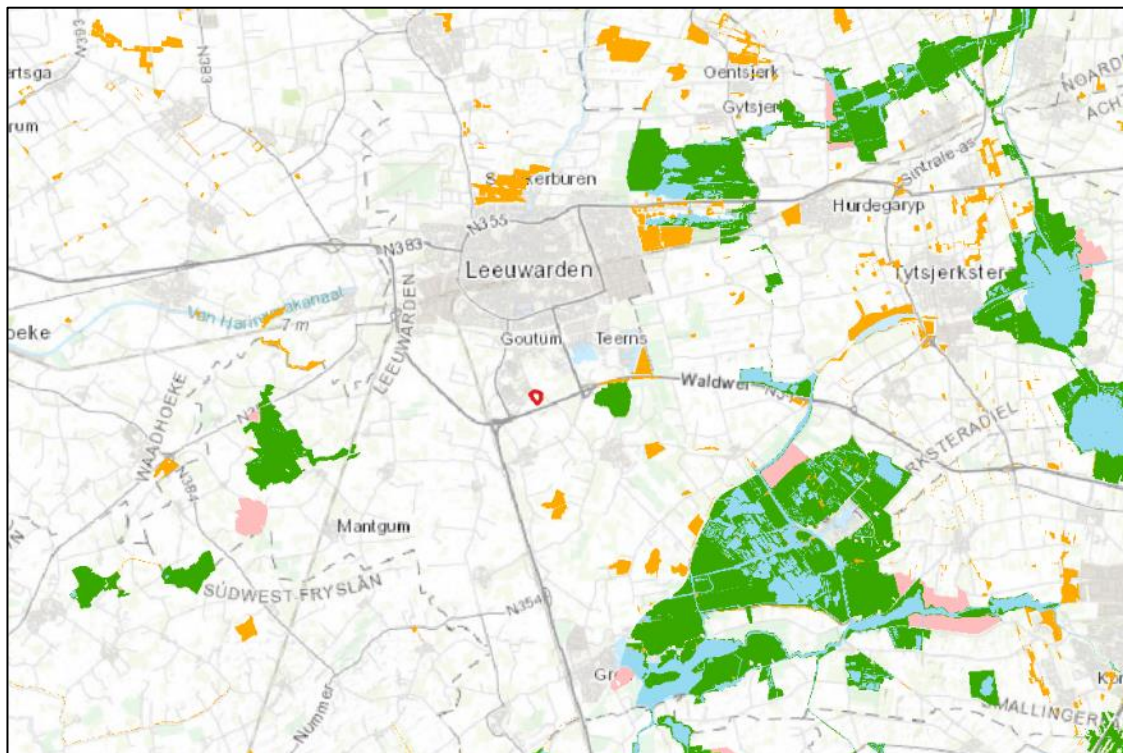
Ook buiten de EHS zijn natuurterreinen en landschapselementen te vinden. Voor deze gebieden zijn in de Verordening Romte¹ (de omgevingsverordening) van de provincie Fryslân beleidsregels opgenomen om die gebieden te beschermen. In de verordening zijn nog eens voor twee gebieden beschermingskaders opgezet. Het gaat om:

- Natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur. In de omgevingsverordening is opgenomen dat een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur, voorziet in een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.
- Weidevogelkansgebieden of weidevogelparels. Voor activiteiten in het landelijk gebied aangeduid als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels voorziet het ruimtelijke plan in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die gebieden wordt gehandhaafd, waarbij de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan. De weidevogelkansgebieden zijn vastgelegd en beschreven in Nota Weidevogels 2021-2030 van de provincie Fryslân.

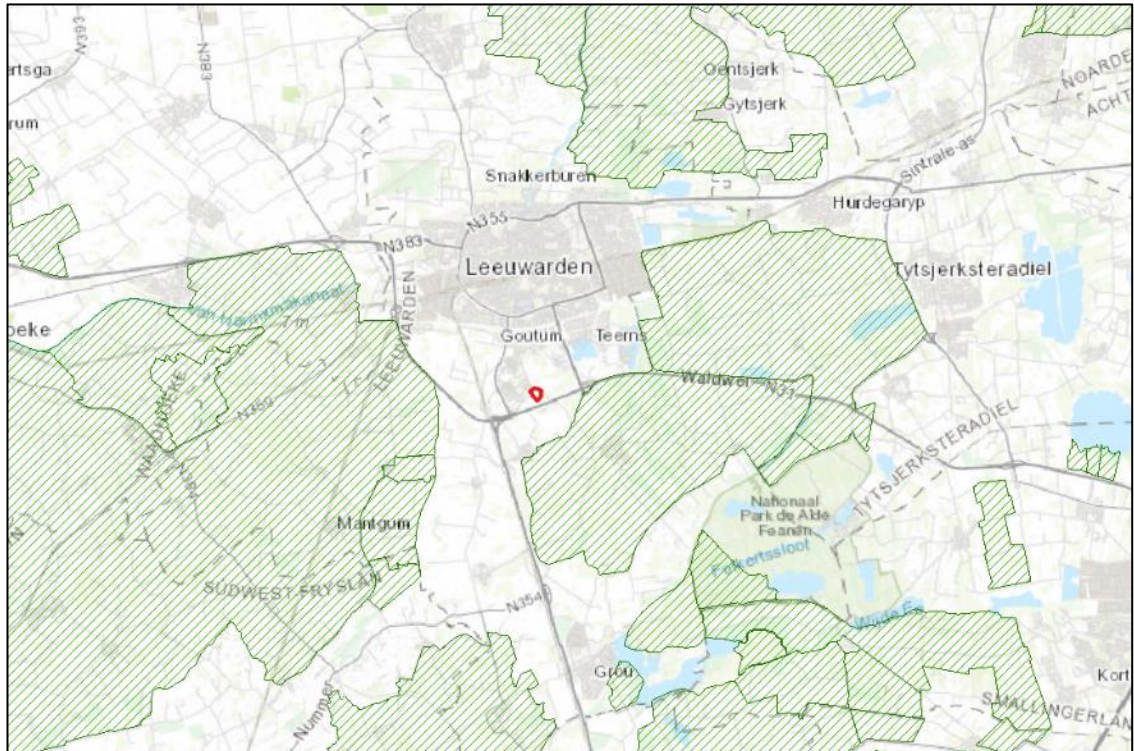
In de omgevingsverordening staat vermeld onder welke voorwaarden deze waarden mogen worden aangetast, waarbij vaak mitigatie en/of compensatie noodzakelijk zijn.

¹ Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, gepland in 2024, zal de Verordening Romte vervangen worden door de Omgevingsverordening Fryslân 2022.

Het dichtstbijzijnde gebied aangewezen als natuur buiten de NNN is gelegen op 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied (afbeelding 4.3). Het dichtstbijzijnde weidevogelkansgebied is gelegen op ruim 1 kilometer ten zuidoosten van het plangebied (afbeelding 4.4).

Afbeelding 4.3. Ligging van natuur buiten de EHS (oranje) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron achtergrond: Esri).

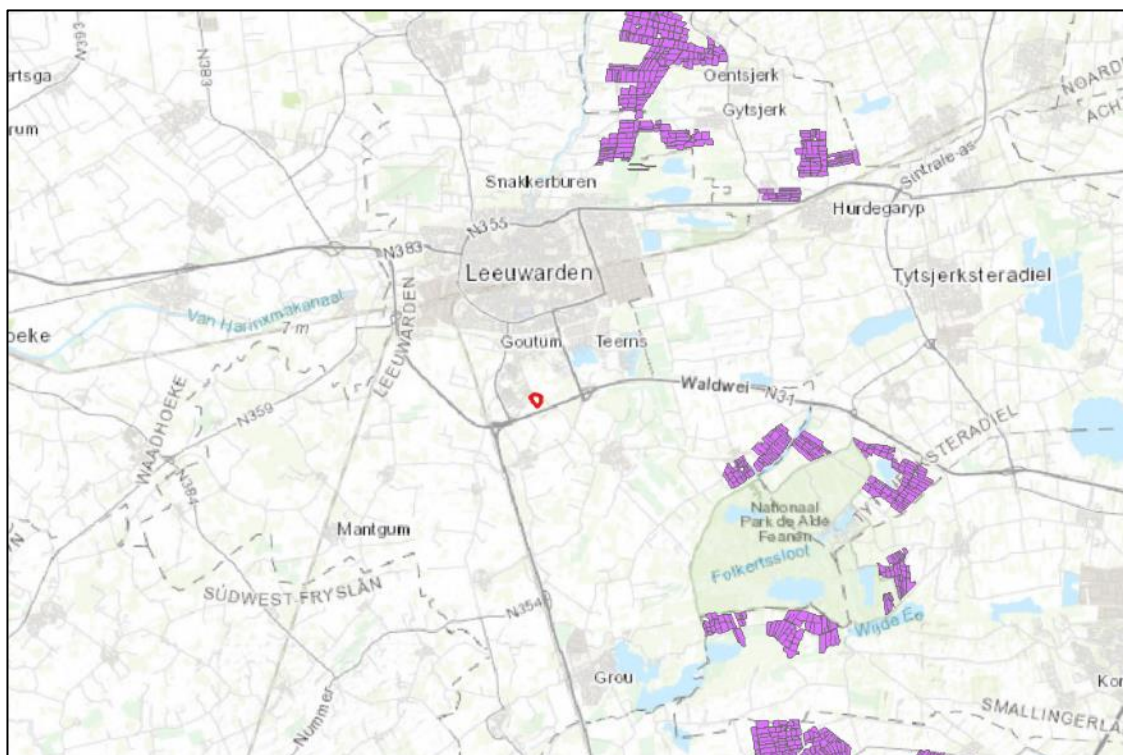
Afbeelding 4.4. Ligging van weidevogelkansgebieden (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron achtergrond: Esri).

4.4 Ganzenfoerageergebieden

Ganzenfoerageergebieden betreffen gebieden die door Gedeputeerde Staten aangewezen percelen of gebieden welke gedurende de winterperiode dienen als foerageergebieden voor grauwe gans, kolgans en brandgans, onder voorwaarden zoals bedoeld en vastgelegd in de Nota Fryske Guozzenoanpak 2017-2020. Doelstelling van het beleid is om vraatschade door met name winterganzen jaarlijks te verlagen met 5 - 10%, om te komen tot een maatschappelijk geaccepteerde schadehoogte. Daarbij wordt rekening gehouden met de duurzame instandhouding van de internationaal beschermde ganzenpopulaties.

Wanneer ruimtelijke plannen van invloed zijn op ganzenfoerageergebieden, dan dient het voornemen bij wezenlijke effecten op dit gebied, voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.

Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied is gelegen op 5,8 kilometer ten zuidoosten van het plangebied (afbeelding 4.5).

Afbeelding 4.5. Ligging van ganzenfoerageergebieden (paars) ten opzichte van het plangebied (rood) (bron achtergrond: Esri).

5 Effecten en gevolgen soortbescherming

5.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Onderstaand wordt gebruik gemaakt van de term "verstoringzone". Deze term heeft betrekking tot de invloedssfeer welke is bepaald op de verwachte maximale verstoring die de onderhavige werkzaamheden mogelijk hebben op aanwezige natuurwaarden. Hierbij is rekening gehouden met tussenliggende elementen, visuele verstoring, verstoring door geluid, en verstoring door trillingen. De verstoringzone is per mogelijk aanwezige soort op basis van expert judgement bepaald aan de hand van deze verstoringseffecten en omgevingsfactoren, alsmede de gevoeligheid van de betreffende soort op basis van ecologie.

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrictlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

Soortgroep	Soort(en)	Functie	Bescherming	Aanwezig
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Buizerd, ransuil, roek, kerkuil, torenvalk	Nestlocatie	3.1 en 3.5	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	Nestlocatie	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Diverse soorten	Verblijfplaats	3.5	Potentieel
Vleermuizen	Diverse soorten	Vliegroute	3.5	Potentieel
Groene glazenmaker	Groene glazenmaker	Leefgebied	3.5	Potentieel

5.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde nesten

Binnen de verstoringzone van het plangebied zijn mogelijk jaarrond beschermde nestlocaties van de soorten buizerd, ransuil, roek of torenvalk aanwezig in aangetroffen boomnesten. Daarnaast zijn er mogelijk jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig van kerkuil of torenvalk in de verouderde schuur. Bij de werkzaamheden en de nieuwe situatie zullen deze nestlocaties verstoord worden en zullen deze mogelijk de functionaliteit als nestlocatie verliezen. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet

natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 7.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringzone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden, worden mogelijk aanwezige broedende vogels rond het plangebied verstoord en hun nesten vernietigd. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 7.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen verblijfplaatsen

Ten zuidwesten van het plangebied is een boom aangetroffen met inrotting aan de onderkant. Het is niet mogelijk geweest, doordat deze buiten het plangebied is gelegen, om deze nader te inspecteren om te beoordelen of dit geschikt is als vleermuisverblijfplaats. Ten westen van deze boom is een verouderde schuur gelegen waar mogelijk vleermuisverblijfplaatsen in aanwezig kunnen zijn. Deze is ook niet nader beoordeeld door de ligging buiten plangebied. In de nieuwe situatie kan de functionaliteit van deze potentiële verblijfplaatsen aangetast worden door lichtverstoring. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 7.3 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen vliegroutes

Aan de randen van het plangebied, zowel west als oostzijde, zijn mogelijk essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Dit betreft de watergang aan de westzijde en de bomerrij aan de oostzijde. Gedurende de werkzaamheden en in de nieuwe situatie is het mogelijk dat deze vliegroutes verstoord worden door blokkade of lichtverstoring. Dit kan ervoor zorgen dat vleermuizen bepaalde gebieden niet meer kunnen bereiken of erg ver om moeten vliegen om deze gebieden te kunnen bereiken, wat tot gevolg kan hebben dat mogelijk aanwezige verblijfplaatsen niet meer functioneren. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 7.3 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Groene glazenmaker

Er is mogelijk geschikt voortplantingshabitat aanwezig van de groene glazenmaker in de Wurdumer Feart. Indien er gewerkt wordt aan de Wurdumer Feart kan het mogelijke voortplantingshabitat van de groene glazenmaker worden aangetast. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 7.4 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

6 Effecten en gevolgen gebiedsbescherming

In dit hoofdstuk worden de effecten van de geplande ingreep getoetst aan het beschermingsregime van de natuurgebieden of de gebieden met beschermde natuurwaarden (zie hoofdstuk 4). Voor bepaalde beschermde gebieden dienen ook effecten beoordeeld te worden wanneer er geen werkzaamheden plaatsvinden binnen het natuurgebied, maar er wel mogelijk effecten op kunnen zijn. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking kan lokaal plaatsvinden (bijvoorbeeld bij lichtverstoring), maar ook op zeer grote afstand (zoals bij stikstofdepositie). Ook wordt er bij enkele gebieden onderscheid gemaakt tussen tijdelijke en permanente effecten.

6.1 Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'De Alde Feanen' is gelegen op ruim 6,1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied. Vanwege de afstand tot dit gebied en tussenliggende elementen zoals dorpen, agrarische gebied en wegen kunnen effecten door geluid, trillingen en verlichting op voorhand worden uitgesloten. Negatieve effecten door stikstofdepositie kunnen niet op voorhand worden uitgesloten, doordat stikstof over een lange afstand kan neerslaan. De werkzaamheden kunnen daardoor niet worden uitgevoerd zonder dat de in paragraaf 7.6 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

6.2 EHS-gebieden

Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is gelegen op 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied. De provincie Friesland kent externe werking, waardoor ook effecten op EHS-gebieden in de omgeving van het plangebied beoordeeld en eventueel gecompenseerd moeten worden. Vanwege de afstand en tussenliggende elementen worden negatieve effecten op EHS-gebieden uitgesloten. Het EHS gebied betreft vochtig weidevogelgrasland. Dit habitatype is niet extra gevoelig voor stikstofuitstoot. Er wordt gestreefd dat de zuurgraad van de bodem matig zuur tot neutraal is. De graslanden worden waar mogelijk eventueel bemest met ruige stalmest om het voedsel aanbod voor weidevogels te verhogen. Het EHS gebied is tevens gelegen direct aan de overzijde van de autoweg N31. De extra stikstof uitstoot van de beoogde wijziging zal geen effect hebben op het aanwezige habitat.

6.3 Natuur buiten de EHS

Het dichtstbijzijnde gebied aangewezen als natuur buiten de EHS is gelegen op 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied. Dit betreft een watergang, welke niet aangetast zal worden door de werkzaamheden en de natuurwaarden van dit gebied zullen niet worden aangetast. Natuur buiten de EHS kent geen externe werking. Er zijn daarom geen negatieve effecten op gebieden buiten de EHS.

6.4 Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels

Het dichtstbijzijnde weidevogelkansgebied is gelegen op ruim 1 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Door de afstand en tussenliggende elementen als dorpen, agrarische gebied en wegen worden negatieve effecten op deze gebieden uitgesloten.

6.5 Ganzenfoerageergebieden

Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied is gelegen op ruim 5,8 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Door de afstand en tussenliggende elementen als dorpen, agrarische gebied en wegen worden negatieve effecten op deze gebieden uitgesloten.

7 Vervolgstappen

In dit hoofdstuk worden de vervolgstappen beschreven voor de soorten en gebieden waarvan in hoofdstuk 5 en 6 zijn bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgstappen kunnen bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten of om een nadere analyse naar de effecten op een gebied uit te voeren. Maar de vervolgstap kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is of dat er compensatie moet worden gerealiseerd. Tevens kan een specifieke werkwijze worden omschreven waardoor negatieve effecten worden voorkomen en de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing.

Tabel 7.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgstap benodigd is. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Functie	Aanwezig	Vervolgactie
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Buizerd, ransuil, roek, torenvalk	3.1	Nestlocaties in bomen	Mogelijk	Nader onderzoek
	Kerkuil, torenvalk	3.1	Nestlocatie in schuur	Mogelijk	Aanvullend bezoek
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Nestlocatie	Waarschijnlijk	Specifieke werkwijze
Vleermuizen	Diverse soorten	3.5	Verblijfplaats in boom en schuur	Mogelijk	Specifieke werkwijze/ aanvullend bezoek
			Vliegroute	Mogelijk	Specifieke werkwijze of nader onderzoek
Libellen	Groene glazenmaker	3.5	Leefgebied	Mogelijk	Indien habitat aangetast; nader onderzoek

7.1 Jaarrond beschermde nesten

Nader onderzoek boomnesten

Er zijn twee boomnesten aanwezig binnen de verstoringzone van het plangebied. Het verwijderen of ongeschikt maken van deze potentiële nest- en verblijfplaats is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming. In de nieuwe situatie is het aannemelijk dat de aanwezige nesten functionaliteit verliezen. Daarom moet, voordat de werkzaamheden van start kunnen gaan, eerst nader onderzoek worden uitgevoerd om de aanwezigheid van nestplaatsen van buizerd, ransuil, roek, torenvalk te bevestigen dan wel uit te sluiten. Om te bevestigen dan wel uit te sluiten dat dit nest in gebruik is, en om te onderzoeken door welke soort, dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden. Dit kan gedaan worden door het uitvoeren van vier veldbezoeken in de periode maart tot en met 15 mei waarbij er minimaal 10 dagen tussen de veldbezoeken dienen te zitten. Het veldbezoek dient plaats te vinden van een uur vóór zonsopkomst tot een uur na zonsopkomst. In totaal duurt één veldbezoek minimaal twee uren.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het nest niet door een vogel met jaarrond beschermd nest gebruikt wordt, is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde vogelnesten. De regels voor algemene broedvogels blijven gelden.

Indien er uit nader onderzoek blijkt dat de nesten in gebruik zijn door broedvogels met een jaarrond beschermd nest, dient er eerst een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de provincie Friesland. Om deze ontheffing te verkrijgen, moeten er specifieke werkwijze worden genomen door bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve nestgelegenheden in de omgeving

Aanvullend bezoek schuur

De schuur is mogelijk in gebruik als nestlocatie van kerkuil. Middels een aanvullend bezoek waarbij de binnenzijde van deze schuur bezocht wordt kan bepaald worden of deze geschikt is als broedplaats van deze soorten. Indien deze geschikt is als broedlocatie zal nader onderzoek nodig of de locatie actief gebruikt wordt als broedlocatie door bovengenoemde soorten met een jaarrond beschermd nest.

7.2 Algemene broedvogels

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringzone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringgebied van de werkzaamheden moeten voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door het plaatsen van (fluit)linten in grasland kunnen weidevogels en grondbroeders buiten het plangebied gehouden worden;
- Door het van tevoren kappen van bomen en struiken binnen het plangebied is er geen nestgelegenheid meer voor verschillende soorten zangvogels zoals merel en zwartkop en niet zangvogels als houtduif;
- Door het kort maaien en kort houden van de oevervegetatie (waaronder bijvoorbeeld rietkragen maar ook pitruspollen) is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet, waterhoen en wilde eend, en voor rietvogels zoals blauwborst, rietzanger en rietgors.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

Bovengenoemde preventieve maatregelen kunnen alleen worden toegepast indien deze niet van invloed zijn op de andere (mogelijk aanwezige) beschermde natuurwaarden.

7.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn mogelijk vleermuisverblijfplaatsen aanwezig in een boomholte en in de naastgelegen schuur. Middels een specifieke werkwijze kan verstoring van deze verblijfplaatsen voorkomen worden. Er dient rekening gehouden te worden met lichtverstoring, zowel tijdens werkzaamheden als in de nieuwe situatie. Indien er een aanvullend veldbezoek uitgevoerd wordt kan hierbij nader bepaald worden of de boomholte en schuur geschikt zijn of niet. Als hieruit blijkt dat deze niet geschikt zijn dan hoeft er geen rekening gehouden te worden met lichtverstoring op deze locaties.

Essentiële vliegroutes

Het verstoren van essentiële vliegroutes is een overtreding van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming. Er moet tijdens de werkzaamheden rekening gehouden worden met het vermijden van extra lichtoverlast op de potentiële vliegroutes. Indien er licht gevoerd wordt na zonsondergang en voor zonsopkomst, dan dienen onderstaande specifieke werkwijze opgevolgd te worden.

Specifieke werkwijze:

- Extra lichtoverlast tijdens de werkzaamheden moet worden voorkomen door het licht weg te draaien van gebouwen, watergangen, en bomen;
- Indien verlichting gevoerd moet worden dient er gekozen te worden voor amberkleurige verlichting.

Het is aan te raden om in het bestemmingsplan rekening te houden met de mogelijk aanwezige vliegroutes van vleermuizen en hoe deze hun functionaliteit kunnen behouden rondom het plangebied. Hierbij kan eventueel een verlichtingsplan worden opgesteld.

Indien niet gewaarborgd kan worden dat er geen lichtoverlast op de potentiële vliegroutes plaats vindt is nader onderzoek naar het gebruik van vleermuizen van deze potentiële vliegroutes moeten worden uitgevoerd.

7.4 Groene glazenmaker

Het is niet uit te sluiten dat er krabbenscheer vegetatie aanwezig is buiten de winterperiode in de Wurdumer Feart. Hierdoor is het niet mogelijk om uit te sluiten of er geschikt (voortplantings)habitat aanwezig is van de groene glazenmaker. Mocht er aan de watergang gewerkt worden dan is het noodzakelijk om een extra veldbezoek uit te voeren in de periode vanaf april tot in september om te bepalen of er krabbenscheer aanwezig is. Indien krabbenscheer aanwezig is zal er nader onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de aanwezigheid van de groene glazenmaker. De vliegtijd van de groene glazenmaker valt tussen eind juni tot eind september.

7.5 Natura 2000-gebieden; AERIUS berekening

Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project, dient een nadere beschouwing plaats te vinden door onder andere het uitvoeren van een AERIUS berekening en eventueel een daaruit volgende voortoets stikstofdepositie en passende beoordeling.

8 Conclusie

In opdracht van de gemeente Leeuwarden heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd op een perceel ten zuiden van de stad Leeuwarden, gemeente Leeuwarden, Provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om op dit perceel 100 tot 150 nieuwbouw woningen te realiseren. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming op te sporen. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming en de gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

Uit de QuickScan is gebleken dat er meerdere beschermde natuurwaarden aanwezig kunnen zijn binnen of in de verstoringszone van het plangebied. Er zijn mogelijk jaarrond beschermde nesten van buizerd, ransuil, roek of torenvalk aanwezig in aangetroffen boomnesten binnen de invloedssfeer van het plangebied. Er bevindt zich mogelijk een jaarrond beschermd nest van kerkuil in de schuur ten westen van het plangebied. Tevens is deze schuur mogelijk geschikt als vleermuisverblijfplaats. De boom gelegen naast deze schuur heeft een inrotting naar boven waardoor het geschikt kan zijn als vleermuisverblijfplaats. Naast deze verblijfplaatsen kunnen er essentiële vleermuisvliegroutes aanwezig zijn aan zowel aan de westzijde over de Wurdumer Feart als langs de bomenrij aan de Wergeasterdyk. Naast vleermuizen en broedvogels is er mogelijk geschikt habitat van de groene glazenmaker aanwezig in de Wurdumer Feart.

Het is aan te raden een aanvullend bezoek te brengen om de aanwezige schuur en naastgelegen boomholte nader te inspecteren op geschiktheid voor vleermuisverblijfplaatsen en jaarrond beschermde nesten. Dit om te bepalen of deze geschikt of in gebruik zijn als nestlocatie of verblijfplaats. Mocht dit niet mogelijk zijn dan zijn overtredingen op de Wet natuurbescherming niet uit te sluiten.

Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen is nader onderzoek nodig aan de aangetroffen boomnesten om te bepalen of deze in gebruik zijn door een broedvogel met jaarrond beschermd nest (zie paragraaf 7.1). Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van algemene broedvogels tijdens het broedseizoen (zie paragraaf 7.2).

Naast broedvogels dient er rekening gehouden te worden met lichtverstoring op vliegroutes van vleermuizen tijdens de werkzaamheden en in de toekomstige situatie. Wanneer lichtverstoring niet uitgesloten is, dient nader onderzoek naar het gebruik van de vliegroute plaats te vinden (zie paragraaf 7.3).

Indien er gewerkt wordt aan de watergang is een extra bezoek benodigd om te bepalen of de watergang geschikt is als (voortplantings-)habitat van de groene glazenmaker (zie paragraaf 7.4).

Voor het bepalen van eventuele significante negatieve effecten door stikstofdepositie vanwege woningbouw in het plangebied op omliggende Natura 2000-gebieden is een AERIUS berekening nodig.

Tabel 8.1 Overzicht mogelijk aanwezige flora en fauna met bijbehorende functie, de voorgeschreven vervolgactie en periode waarin deze vervolgactie uitgevoerd dient te worden.

Soortgroep	Soort(en)	Functie	Vervolgactie	Periode
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Buizerd, ransuil, roek, torenvalk	Nestlocaties in bomen	Nader onderzoek	Vier bezoeken 1 maart – 15 mei
	Kerkuil, torenvalk	Nestlocatie in schuur	Aanvullend bezoek	Aanvullend bezoek jaarrond mogelijk
Algemene broedvogels	Diverse soorten	Nestlocatie	Specifieke werkwijze	Indicatief 15 maart - 15 juli Aanwezige broedgevallen leidend.
Vleermuizen	Diverse soorten	Verblijfplaats in boom en schuur	Specifieke werkwijze of Aanvullend bezoek	Lichtverstoring jaarrond voorkomen. Aanvullend bezoek jaarrond mogelijk
		Vliegroute	- of Nader onderzoek	- Lichtverstoring jaarrond voorkomen. Twee bezoeken 15 april – 15 aug
Libellen	Groene glazenmaker	Leefgebied	Indien habitat aangetast: Aanvullend bezoek of nader onderzoek	Controle habitat april – september Nader onderzoek eind juni - eind september

Bij de realisatie van nieuwbouw wordt geadviseerd om natuurinclusief te bouwen. Natuurinclusief bouwen is een vorm van duurzaam bouwen, waarbij er meer plek voor verschillende planten- en diersoorten gerealiseerd wordt. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van inbouwkasten in de muur of speciale dakpannen voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. En meer ruimte voor planten en bomen te maken door minder verharding aan te leggen. Bijvoorbeeld door het aanleggen van groene daken met mossen en vetplanten waar insecten en vogels van profiteren.

Gorredijk, februari 2023
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 12 december 2022.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten soorten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Provincie Fryslân, Verordening Romte, geconsolideerde versie 2021
- Heijden, E. van der 2018. Resultaten veldonderzoek wettelijk beschermde muizensoorten Uniaterrein Leeuwarden. A&W-notitie 3163. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.

Bijlage 1 – Lijst Jaarrond beschermde nesten Friesland

Tabel 1. Jaarrond beschermde nesten in de provincie Friesland (tot inwerkingtreding omgevingswet).

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Boomvalk	4	Blauwe reiger	5	IJsvogel	5
Buizerd	4	Boerenzwaluw	5	Kleine bonte specht	5
Gierzwaluw	2	Bonte vliegenvanger	5	Kleine vliegenvanger	5
Grote gele kwikstaart	3	Boomklever	5	Koolmees	5
Havik	4	Boomkruiper	5	Kortsnavelboomkruiper	5
Huismus	2	Bosuil	5	Oeverzwaluw	5
Kerkuil	3	Brilduiker	5	Pimpelmees	5
Oehoe	3	Draaihals	5	Raaf	5
Ooievaar	3	Eidereend	5	Ruigpootuil	5
Ransuil	4	Ekster	5	Spreeuw	5
Roek	2	Gekraagde roodstaart	5	Tapuit	5
Slechtvalk	3	Glanskop	5	Torenvalk	5
Sperwer	4	Grauwe vliegenvanger	5	Zeearend	5
Steenuil	1	Groene specht	5	Zwarte kraai	5
Wespendief	4	Grote bonte specht	5	Zwarte mees	5
Zwarte wouw	4	Hop	5	Zwarte roodstaart	5
		Huiszwaluw	5	Zwarte specht	5

Uit een conceptversie omgevingsverordening van 2021 blijkt dat mogelijk met ingang van de omgevingsverordening in de provincie Fryslân een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking treedt, deze is echter nog niet definitief gemaakt en daarom nog niet geldig. Ook is het mogelijk dat deze lijst nog wijzigt of aan bepaalde voorwaarden verbonden is. In onderstaande tabel is opgenomen welke soorten met ingang van de omgevingsverordening jaarrond beschermd zijn in de provincie Fryslân.

Tabel 2. Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten in de provincie Friesland vanaf inwerkingtreding omgevingswet (mogelijk vanaf 2024).

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Aalscholver	2	Ransuil	4	Bergeend	5
Blauwe reiger	2	Ringmus	2	Blauwe kiekendief	5
Boomvalk	4	Roek	2	Boerenzwaluw	5
Bosuil	3	Slechtvalk	3	Bontbekplevier	5
Buizerd	4	Sperwer	4	Eider	5
Draaihals	4	Steenuil	1	Gekraagde roodstaart	5
Dwergstern	2	Stormmeeuw	2	Glanskop	5
Gierzwaluw	2	Torenvalk	3	Grote mantelmeeuw	5
Grote gele kwikstaart	3	Wespendief	4	Grutto	5
Grote stern	2	Zeearend	4	Kleine bonte specht	5
Grote zilverreiger	2	Zwarte specht	3	Kleine mantelmeeuw	5
Havik	4	Zwarte stern	2	Kokmeeuw	5
Huismus	1	Zwarte wouw	4	Kraanvogel	5
Huiszwaluw	2	Zwartkopmeeuw	2	Middelste bonte specht	5
IJsvogel	3			Oeverzwaluw	5
Kerkuil	1			Paapje	5
Lepelaar	2			Ruigpootuil	5
Noordse stern	2			Scholekster	5
Oehoe	3			Spreeuw	5
Ooievaar	3			Strandplevier	5
Purperreiger	2			Visdief	5
Raaf	3			Zilvermeeuw	5

Categorie 1: jaarrond gebruikte nesten.

Categorie 2: zeer plaatsgetrouwe koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

Categorie 3: zeer plaatsgetrouwe broedvogel die ieder jaar terugkeert naar specifiek nest of afhankelijk is van bebouwing.

Categorie 4: vogels die jaarlijks terugkeert naar specifiek nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Categorie 5: nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.